

RUH IMNIKKTA

Novella ta' ĠUŻE' GALEA

Ilu, imma ilu żmien twil, meta l-kampanja ta' Malta ma kinetx imghammra bid-djar u n-nies kif inhi llum, f'wieħed mill-widien qrib raħal kienu għamlu l-bejta tagħhom erba' hallelin: irġiel mill-aġħar, bla raj u bla ħniena. Kienu jgħixu bis-serq u bil-qtil u kienu werwru lil kull min kien joqgħod in-naħa tagħhom.

In-nies tar-raħal malli jidlam kienu jingabru f'darhom u l-bdiewa ta' fuq il-wied kienu jissakkru fl-irżiezet u anqas kienu jissugraw ikellmu lil dawk l-erba' saħta t'Alla jekk jidhlu fir-raba' tagħhom jisirqu bhejjem u wcuħ. In-nies kienu mixgħufin għax kull min għolla leħnu jew tkellem dwar il-hell ta' dawk l-erba' eghfired, sab ruħu f'għilt kbir u f'periklu ta' ħajtu jew ħajjet niesu. In-nies tal-ħaqq ma kinux jistgħu jmiddu idejhom fuq dawk il-manigoldi għax dawn kellhom il-wisa' fejn jaħarbu u jistaħbew qalb is-siġar, il-blatt u l-għerien tal-wied u miskin hu min kien jersaq lejhom qalb dak it-twegħir u tfixkil għax kien jilgħab ħajtu.

Ftit bogħod mill-wied, fit-triq li tieħu għar-raħal, kien joqgħod raġel f'razzett, kien iġix waħdu u ma kien jaġmliha ma' ħadd; ma kienx jaġmel id-deni lil għajru, iżda anqas ma kien iħabbell rasu biex jaġmel il-ġid lill-proxxmu; ma kellu għozza lejn ħadd imma anqas ma kellu għira; ma kienx jaf imur man-nies, kien imqit u flok jifrah kien jidhlo f'qoxortu meta l-ġirien jersqu lejħ biex ikellmuħ jew iġħaddu ftit taż-żmien miegħu, kien iġix miġbur fiħ innifsu qisu dudu ġewwa fosdqa.

Darba waħda f'lejla sajjija ta' qamar kwinta dak il-bidwi solitarju kien fit-tieqa tal-ġhorfa jħares lejn it-triq ta' quddiemu u lejn il-wied ta' taħtu, ma kien qiegħed jaħseb f'xejn għax ma kellu ġibda lejn ħadd, imma għajnejħ kienu jseqqru għax ma kien jafda l-ebda ħolqien. F'daqqa waħda, dak il-misanthropu nħasad u tawwal għonqu 'l barra għax qalb is-siġar ra bħal dellijiet jaqbzū minn wara l-ħajt tas-sejjeħ u jimxu mal-mogħdija li tieħu għat-triq.

Dak ir-raġel għafsi mill-ewwel intebah li dawk id-dellijiet li ra kienu l-erba' hallelin li mid-dehra kienu ħarġu mill-bejta tagħhom biex jaġħtu xi kolp faħxi u billi hu ma riedx idendel kusu magħhom, ingibed lura biex jidhlo fil-ġhorfa u jaġħlaq it-tieqa, iżda dak il-ħin sewwa sama' tqawqib quddiem il-bieb tar-razzett u ra raġel riekeb fuq iż-żiemel sejjer lejn il-mogħdrija mnejn kienu ġejjin l-isqra tal-wied.

L-ewwel hsieb li għadda minn mohh il-bidwi kien li jwissi lir-
ragel taz-żiemel biex jerga' lura u jaħrab mill-erba' qattelin li kienu
resqin lejha, imma mbagħad l-egojżmu għelbu u dahal fil-ghorfa gwej-
jed u hiemed.

*

*

*

Il-hallelin qabzu fuq dak taz-żiemel: wiehed minnhom ħataf ir-
riedni, u ieħor b'daqqa ta' ħatar qaleb lir-rikkieb u tefghu fl-art, imma
dan ma kienx ragel merħi, fajjar daqqtejn b'saħħtu kollha lil min sab
quddiemu u telaq jigri biex idabbar rasu. Il-hallelin b'ħafna ħalf u
dagħa, telqu warajh miklubin għal demmu. Ir-ragel kif kien mitluf u
mwerwer ġera lejn ir-razzett u beda jħabbat b'idejh it-tnejn fuq il-
bieb u jitlob l-ajjut, iżda dawk l-ilpup feroċi laħquh, nifduh bis-skie-
ken, ħatfulu kulma kellu, hallewh stendut fl-art u daru biex jaħarbu,
iżda dak il-hin sewwa lemhu jintefa f'daqqa d-dawl li kien ħiereg
mit-tieqa tal-ghorfa, u dawk il-qlub xierfa kif kienu mferfrin, intilfu
f'dagħdigha ta' qilla.

"Kien hemm xi ħadd jarana!"

"Dak għarafna!"

"Dak jikxfina!"

"Jekk ma neħilsux minnu l-forka tirbaħna".

Qalu l-erbgħa b'nifs wiehed u, mal-kelma d-daqqa, sfrundaw il-
bieb tar-razzett, telghu fil-ghorfa, sabu lil dak il-bidwi bezziegħi u
f'radda ta' salib baġħtuh id-dinja l-oħra.

Imma fid-dinja l-oħra r-ruh ta' dak ir-ragel li qatt ma kien
fittex iġhin lil għajru, ma sabitx min jifthilha l-bieb u kienet ikkun-
dannata li tibqa' tħuf fin-naħiet ta' fejn għexet sakemm teħles lil xi
ħadd li jkun diehel fil-periklu tal-mewt, ħalli tpatti għal meta naqset
li tagħmel hekk meta kenet tgħix f'din id-dinja.

Hekk ir-ruh ta' dak ir-ragel ġifa baqgħet bla farag u bla serħan
tiggerra bla heda madwar ir-razzett, tistenna li tigiha x-xorti li ttwettaq
għamil ta' ħniena, u għal bosta snin mhux darba jew tnejn in-nies
li f'xi lejla ta' qamar inzeraw għaddejjin minn ħdejn ir-razzett, raw
bħal dell imdawwar bi bjuda mdennsa jħuf fit-triq jew jisseqqer ma-
dwar ir-razzett. Dak id-dell kien iġġaddi bla ħoss u bla kliem, imma
d-dehra tiegħu kienet tnissel niket f'qalb min jarah u tqanqal biża'
u waħx li jgagħlu n-nies taħrab u tismell dak il-post.

In-nies saru ma jaħmlux dak ir-razzett u baqgħu mgerrix minnu
u biex ma jarawx dik ir-ruh imnikkta, il-bdiewa wara li jidlam kienu
jtawlu t-triq biex jingabru f'darhom, il-kaċċaturi ma kinux jersqu 'l
hemm qabel jisbah, it-tfal kienu jgħaddu jigru kemm jifilhu u l-kbar

li jkollhom bżonn imorru 'l hemm kienu jithaxknu mal-ħajt ta' quddiem ir-razzett filwaqt li jgħidu xi ġakulatorja u jaġhmlu salib quddiem gbinhom.

*

*

*

Imbagħad giet il-gwerra u waqgħu fuq Malta ħerba u qirda liema bħalhom. Din il-Gżira sabet ruħha fl-eqqel tat-taqbid: il-ġhadu ma kienx jerħilha mument ta' mistrieħ, lejl u nhar kien jibgħat l-ajruplani tiegħu jwaddbu xita ta' balal li jġarrfu djar, jordmu nies, iħarbtu bliet u rħula u jħallu mewt u qirda tal-waħx.

Il-poplu kien qiegħed iġħix jiem ta' biża', ta' tigrif u ta' ġħaks. Kienu ħaffru kennijiet ġewwa l-blat li swew biex ħelsu mit-tigrif lil ħafna nies, imma mhux kulhadd seta' jgħaddi l-ħin kollu mkennen taħt il-blat; il-ħajja ta' kuljum ħtiġilha tibqa' miexja u x-xogħol kellu jibqa' jsir biex il-pajjiż ma jaqax fiż-xejn, għalhekk ħafna nies kellhom jibqgħu jħabirku u kuljum imorru fuq ix-xogħol tagħhom.

Żewġ ħaddiema, wara l-ħidma tal-jum, kienu sejrin lura lejn ir raħal għajjenin, immniktin, magħdurin. Ix-xemx kienet niżlet u fissa ħiemed u diefi, kien tfaċċa qamar kwinta mimli dawl u dija. F'daqqa waħda nstama' lehen is-sirena ġej mir-raħal iwissi lin-nies biex ifittxu l-kenn għax l-ajruplani tal-ġhadu kienu resqin lejn il-Gżira. Dak id-daqq tas-sirena nstama' qisu krib ta' erwieħ qerrieda, krib li jhedded, krib li jheddel, krib li jkessaħ id-demmi ta' min jisimgħu.

Iż-żewġ ħaddiema nhasdu, hassew dehxa tigrif ma' ġisimhom kollu u minnufih ħarsu madwarhom biex jaraw fejn imorru jdabbru ras-hom, imma dak il-ħin sewwa beda l-isparar tal-kanuni, u nħassu t-twerdin ta' l-ajruplani, it-tvenvin tal-balal u t-tfaqqiġ tagħhom malli jaħbtu fuq djar u bini. L-art bdiet thežżež, qamu sħab ta' trabijiet u neffiet fewġa ta' riħ sħun u qerriedi qisu nifs tal-mewt.

Iż-żewġ irġiel kienu fil-beraħ bla ebda ħajt ta' kenn, l-eqreb bini li raw fejn setgħu jehilsu mix-xita ta' qirda li kienet nieżla mill-ajru, kien ir-razzett tal-fatat, u t-tnejn telqu jiġru għall-irdoss tiegħu; fittelfa li kienu ma ġibux quddiem għajnejhom il-waħx li kien jaħkem fuq dik id-dar, imma malli qorbu lejha waqfu mbellhin għax raw dehra li kexkxithom u qajmitilhom ġisimhom xewk xewk: lemħu xbieha ta' ruħ imkebbha f'liżar abjad, ħierġa mill-bieb magħluq tar-razzett, kienet merfugħa mill-art ittir qisha ġeżza suf sejra mar-riħ.

Dawk iż-żewġ ħaddiema tbikkmu, ħarsu lejn xulxin bil-ħatfa u minnufih telqu jiġru lura mwerwrin, iferfru idejhom u jaqbzu qishom żewġ għażżiliet maħrubin mil-lupu; imma ma damux ħafna jiġru għax f'daqqa waħda semgħu tvenvin ta' balal li tarrxilhom widnejhom u

fl-istess waqt hassew it-triq toghla u titrieghed taht riglejhom, imbaghad ghadda riħ shun u qawwi li sabbathom ma' l-art u nstemghu hsejjes ta' tigrif u herba li jwahħxu.

Meta ghadditilhom il-ħasda u refghu rashom biex jaraw x'kien gara, dawk it-tnejn min-nies raw li r-razzett kien sar borg ġebel u tkexkxu ghax allura ntebhu f'liema periklu ta' hajjithom kienu jidħlu kieku baqghu sejrin għall-kenn ta' dak ir-razzett: kienu jitilfu hajjithom taht ir-radam tiegħu. Id-dehra ta' dik ir-ruħ gerrxithom u reggħethom lura u hekk ħelsithom mill-mewt.

Ir-ruħ ta' dak il-bidwi misantropu li kien ħalla bniedem jitlef hajtu, issa pattiet għan-nuqqas ta' qabel billi bieghdet mill-periklu tnejn min-nies li kienu resqin taht il-mingel tal-mewt. Dik ir-ruħ ittormentata fl-aħħar sabet il-faraġ u daħlet fil-mistrieħ ta' dejjem.

*

*

*

Wara l-aħħar dehra ta' dik ir-ruħ hadd ma ra aktar erwieħ jew fatati jhufu hdejn dak ir-razzett imgarraf.